

Mindre Meddelelser.

Sven Hedins Expedition

naaede i Begyndelsen af November 1927 til Edsin-Gol (kommer fra Nan-schan og flyder gennem den vestl. Gobi) i Nærheden af Søen Gaschun Nor. Den 8. November brød Hedin op for i 3 Kolonner at rykke mod Vest til Hami; den ene Kolonne skulde følge den gamle Karavanevej gennem Kinesisk-Turkestan ved den sydlige Fod af den østlige Del af Tianschan, en anden Kolonne under de svenske Geologer Norin og Bergmann skulde gøre en Omvej mod Nord, og Hovedgruppen under Hedin bøjer af mod Syd. Den første Kolonne naaede Hami i Løbet af 20 Dage, den anden i 60 Dage, men Hovedgruppen blev af ukendte Grunde meget forsinket.

Hedin skal være meget tilfreds med de hidtil opnaaede videnskabelige Resultater, der er af meget forskellige Arter, særlig dog geologiske og forhistoriske.

En af Ekspeditionens Hovedopgaver er at oprette meteorologiske Stationer i den i klimatologisk Henseende endnu utilstrækkelig bekendte inderste Del af Asien; Ledelsen er her betroet til den tyske Meteorolog Haude. Den første Hovedstation blev etableret ved Gaschun Nor; Stationer skal senere oprettes i Hami, i Urumtschi og ved Chotan Dorjas Udløb i Tarim.

Alt i alt er Ekspeditionen gaaet noget langsommere p. Gr. a. de politiske Uroligheder, men i videnskabelig Henseende er Hedins Forventninger overtrufne.

(Hettner: Geog. Zeitschr. 2. H./1928.)

Sven Hedin er paa sin Forskningsrejse i Central-Asien i Begyndelsen af Februar 1928 naaet til Hami og den 27. Februar 1928 til Urumtschi.

(Hettner: Geog. Zeitschr. 4. H./1928.)

Den afrikanske gule Feber.

Af Prof., Dr. W. H. Hoffmann, Habana Institut-Finley.

Den gule Feber, som gennem Aarhundreder var en Hemske for A m e r i k a s Udvikling, fordi de fleste af Indvandrerne bukkede under for Sygdommen straks efter Ankomsten, er i Løbet af de sidste 2 Aartier ved et fremragende Bekæmpningsarbejde blevet udryddet af hele Verdensdelen. Den er desværre ikke samtidig forsvunden ud af Verden, som man vel en kort Tid havde haabet, fordi den gule Feber hovedsagelig blev regnet for en amerikansk Sygdom.

I Afrika har der i tidligere Aarhundreder været store Epidemier af gul Feber. I de sidste 20 Aar havde der imidlertid været Stilstand om Sygdommen, og de af Rockefeller-Stiftelsen i Aaret 1920 udsendte sgakyndige kunde

ikke længere paavise noget mistænkeligt, saa det saa ud til, at Sygdommen var forsvunden af sig selv, som det er sket paa smaa Øer, naar hele Befolkningen engang var inficeret. Gode lagttagere bemærkede dog atter af og til et Tilfælde, som lignede gul Feber; det sikre Bevis er i saadanne enkelte Tilfælde vanskeligt at føre, fordi Forskellen fra andre Febersygdomme ikke er saa udpræget.

April 1926 fik jeg til anatomisk Undersøgelse tilsendt en Række saadanne under mistænkelige Omstændigheder forekomne Dødsfald, og i alle Tilfældene uden Undtagelse fandt jeg straks Symptomer, der ikke var til at tage fejl af, og som var mig saa velkendte fra de amerikanske Epidemier, nemlig store Forandringer i Leveren, hvilket er ejendommeligt for den gule Feber og ikke forekommer ved nogen anden Sygdom. Det viste sig atter, hvor afgørende vigtig den patologisk-anatomiske Undersøgelse — saaledes som den anvendes i Tyskland — er, hvor det gælder om at opklare saadanne dunkle Sygdomstilstande; thi ved simpel anatomisk Undersøgelse var der inden 24 Timer leveret Bevis for, at den gule Feber, som man i mange Aar havde søgt efter, endnu fandtes endemisk i Vest-Afrika.

Den gule Feber forløber ganske forskelligt, eftersom den optræder endemisk eller epidemisk. Den viser sig ikke ofte i den endemiske Form, og i gamle Dage dannede sig den falske Forestilling, at indfødte i Gulfeberlandene overhovedet ikke blev angrebne af den; den var udelukkende en af de Hvides Akklimatisationssygdomme. De Indfødte blev i Virkeligheden ogsaa angrebne, men i en tidlig Barnealder og i den ikke opsigtvækkende endemiske Form, og gik de Sygdommen igennem, var de for Resten af Livet beskyttede mod senere Angreb af Feberen. Myggene bragte Smitstoffet fra disse lette Tilfælde til de meget modtagelige Fremmede, og disse blev syge under den svære epidemiske Form, hyppigst med dødelig Udgang. I Amerika udviklede der sig blandt de mange Indvandrede saa morderiske Epidemier, at de ikke ophørte i Aarhundreder. Hvor Antallet af Indvandrede er ringe, som i Afrika, kan de enkelt optrædende epidemiske Tilfælde ogsaa længe forblive upaaagtede; der opstaar overhovedet ikke Mistanke om gul Feber.

Siden det nu er paavist, at Afrika plages endemisk af gul Feber, vil den rette Diagnose lettere lykkes, naar Lægerne i hvert enkelt Tilfælde ganske særlig undersøger m. H. t. gul Feber.

I de sidste 12 Maaneder er der virkelig ogsaa paavist større og mindre Epidemier af gul Feber paa hele Guineakysten, i Senegal, Liberia, Dahomey og Guldkysten. Hele Egnen mellem Senegal og Kongo er maaske fra gammel Tid et endemisk Gulfebergebet, hvor der stadig, snart hist, snart her, hvor Modtageligheden er tilstrækkelig stor, optræder smaa stedlige Epidemier, som straks gør sig bemærkede ved den store Dødelighed. Man kan slet ikke overse, hvorledes Sygdommen udvikler sig i Retning af Landets Indre, man kan kun konstatere den derved, at Landet er saa affolket og i det hele staar tilbage; det burde for længe siden have været som en Have for Europa; men dette er ikke muligt, da man ikke kan spærre af for Sygdommen, saa længe som de hvide Nybyggere straks rives bort af den.

Saa længe som Afrika laa udenfor den store Trafik, blev den øvrige Verden kun meget lidt berørt af, hvad ovenfor er anført; men nu udvikler dette Arne-sted for gul Feber sig til en Verdensfare, som meget snart vil blive ganske utaalelig. Myggene, som overfører den gule Feber, findes i de varme Lande over hele Jorden, og der er derfor overalt gunstige Betingelser for Udbredelse

af Sygdommen, naar denne bliver ført fra Vestafrika til Spanien og Middelhavslændene og til Central- og Øst-Afrika. Amerika vil med alle mulige Midler kæmpe imod, at denne, den værste af alle smitsomme Sygdomme, atter vender tilbage.

Nu til Dags gives der næppe nogen Smittefare, der truer alle Folkeslag, og særlig Europa, i saa høj Grad som den afrikanske gule Feber. Det er derfor uopsættelig nødvendigt, at Spørgsmaalet tages op til Behandling.

Først og fremmest gælder det om at blive klar over, hvor langt Arnestedet strækker sig, for at der kan lægges en Plan for Afspærring og Bekæmpelse, og Maalet maa være at faa Sygdommen fuldstændig udryddet. Hovedvægten maa lægges paa at faa Myggeyngelen ødelagt. Opgaven er ikke let i Afrika, men den var heller ikke let i Amerika, hvor man, skønt man ingen Erfaringer havde, dog opnaaede saa glimrende Resultater.

Den gule Feber skyldes en fin Spirochæte.

Ved Hjælp af disse Spirochæter kan man fremstille Stoffer til Indpodning, der beskytter mod Sygdommen, har god helbredende Virkning og derfor er af fremragende Betydning for Bekæmpelsen. Det maa paa det mest indtrængende tilraades enhver, der rejser til Afrika, at blive indpodet til Beskyttelse mod gul Feber ved Udrejsen og faa fornyet Indpodning hvert Aar.

Paa Grund af Vanskelighederne ved Bekæmpelsen af Feberen i Afrika kan man kun vente et heldigt Udfald, naar alle Magter arbejder sammen. En international, videnskabelig Konference maa udarbejde Arbejdsplanen og fremsætte den for de forskellige Regeringer til Gennemførelse under fælles Ledelse. Tyskland er p. G. a. sin videnskabelige Stilling kompetent til at arbejde med paa dette Spørgsmaal, fordi vore Kolonier endnu forvaltes af Folkeforbundet. De store Omkostninger og Vanskeligheder, der skal overvindes, er dog ikke for noget at regne, naar man sammenligner dem med Belønningen; thi det drejer sig om intet mindre end den rigeste Verdensdel, Afrikas Indførelse i Verdensforvaltningen.

I Amerika er det jo bevist, at det ikke er Klimaet, som har fohindret, at Hvide i massivis nedsatte sig i Troperne, men de smitsomme Sygdomme, som kan indskrænkes og bringes til at forsvinde ved Hjælp af moderne Tropicmedicinere. Det samme gælder ogsaa for Afrikas Vedkommende, hvor Febernyggene for Øjeblikket endnu har Eneherredømmet. Men Signal til Angreb er nu givet, og Kampen kan ikke høre op, før Videnskaben ogsaa har gjort denne Verdensdel sund og beboelig for hvide Mennesker. Afrika vil da snart gennemgaa det samme store Opsving, der kom i Amerika samtidig med Udryddelsen af gul Feber, og udvikler sig til et naturligt Supplement til Europa, som her lettest kan faa dækket sit Behov af de Næringsmidler og Raastoffer, som det ikke kan producere paa sin egen Jord. Vest-Afrika, som nu kun har 40 Mill. Indbyggere, har let Plads til det tidobbelte og vil derfor ogsaa mindst kunne optage 100—200 Mill. hvide Nybyggere, som i det med saa store Ofre erhvervede Land vil finde gunstige Livsbetingelser og fordelagtige Arbejdsmuligheder.

De Folkeslag, som har Besiddelser i Afrika, har naturligvis længe kendt disse Fremtidsmuligheder; det er derfor ogsaa at vente, at de i den nærmeste Tid af tvingende, forvaltningsmæssige Grunde vil tage fat paa den Opgave at aabne for et sundt Afrika svarende til Europas Behov.

Den gule Feber er den sværeste og hidtil uovervindelige Hindring for den hvide Mands Ophold i Afrika; de ansvarlige Instanser tør ikke hvile, før de

efter det af Amerika givne Eksempel har bragt den gule Feber til at forsvinde fra Afrika og dermed fra Jordens Overflade.

(„Forschungen u. Fortschritte“, Berlin Nr. 1/1928).

Grønland.

I „The Scottish Geogr. Mag.“ (1928, Side 1) findes en Beretning fra J. M. Wordie, der 1926 ledede en Ekspedition fra Cambridge Universitet til Østgrønland. Der gives Oplysning om de arkæologiske Forskninger, som Ekspeditionen har udført mellem 72° og 75° n. Br. i Egnen om Franz-Josef-Fjord og N. f. denne i Fortsættelse og til Fuldstændiggørelse af „Danmark“-Ekspeditionens Undersøgelser (1906—08), der ligger fra 75° n. Br. op til Independence-Fjord.

Der er af begge Ekspeditioner tilsammen fundet 500 Teltringe og 132 Ruiner af Vinterhuse, endvidere Rester af Rævefælder, Køddepoter, Konebaade, Grave. Alle disse Rester findes nær ved Stranden; Eskimoerne synes ikke at være trængt ind i Landet, undtagen langs Fjordene. De gjorte Fund tyder ikke paa, at flere Hold Eskimoer til forskellige Tidspunkter er kommen til Egnen, alt synes kun at dreje sig om en enkelt Indvandring; denne er — hvad tidligere Ekspeditioner har vist med høj Grad af Sikkerhed — ikke kommen fra Syd fra Angmagsalik, men over Nordgrønland. 1823 har Clavering og Sabine truffet et Dusin af disse Østgrønlændere paa Sydkysten af Clavering Ø., N. f. Franz-Josefs-Fjord; det var aabenbart de sidste. Den næste Ekspedition, der rigtig nok først kom c. 50 Aar senere, fandt ingen Indfødte; de var i Mellemtiden uddøde eller udvandrede. Wordie mener, at denne Affolkning af Østgrønland mellem 70° og 80° n. Br. skyldes, at Hovedernæringen, Havpattedyrene, var bleven sjældnere som Følge af den Jagt, der i Farvandene ved Spitsbergen og Jan Mayen blev gjort paa dem af europæiske Fangstskibe. De yngste Rester af Eskimoernes Efterladenskaber ligger langt fra den yderste Kyst ved den inderste Del af Fjordene. Dette tyder paa, at de mere og mere har indstillet sig paa Jagt paa Landdyr, særlig Moskusoksen, uden dog i Længden at kunne klare sig med Landdyrenes fedtløse Kød.

Udsigterne for den af de Danske ved Scoresby Sund anlagte Angmagsalik-Eskimo-Koloni bedømmes af Wordie som værende ikke ugunstige. Det første Aars rige Jagtudbytte vil efterhaanden blive mindre, men en Tilførsel af Levnedsmidler og andre Sager kan let ske udefra, fordi Isstrømmen er meget svagere og lettere at overvinde end man havde troet fra først. N. for Scoresby Sund bliver Strømmen meget hurtig tættere og bredere; det er derfor tvivlsomt, om de danske Planer at etablere flere Kolonier ved de nordligere Fjorde vil være gennemførlige. Vel er der klimatiske Forhold der gunstigere end ved Scoresby Sund, men regelmæssig Fart af Levnedsmiddelskibene er ikke sikker, og uden Tilførsel udefra kan Eskimoerne paa Østkysten lige saa lidt klare sig som Grønlænderne paa Vestkysten.

(Hettner: Geog. Zeitschr. 2/1928).

Flyve-Expedition til Sydpolen.

Kaptajn Byrd, der var den første, som fløj over Nordpolen, og som senere er tløjet over Atlanterhavet, forbereder nu en Ekspedition til Sydpolen.

Ekspeditionen bestaar af 3 Flyvemaskiner; de medfører Brændselmateriale og Levnedsmidler for 1 Aar, Hunde, Slæder og traadløs Telegraf.

Afrejsen fra New York er fastsat til 10. September 1928. Kapt. Byrd har